

**Ethica Amoris, Sive Theologia Sanctorum, Magni
Præsertim Augustini, Et Thomæ Aquinatis**

Circa Universam Amoris & Morum Doctrinam, Adversus Novitias Opiniones
Strenuè propugnata, Et In Materiis Principaliter Hodie Controversis
Fundamentaliter discussa

De Externis Regulis Amoris Et Morum, Legibus Utique, ac Præceptis
Virtutum Theologicarum, & Cardinalium, necnon Decalogi & Ecclesiae -
Libros Vndecim Complectens

Henricus, de Sancto Ignatio

Leodii, 1709

Caput X. Chorearum & saltationum frequentatio adeo periculosa est, ut
sine peccato rarò, vel nunquam fiat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73203](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73203)

67 Propterea rerum turpium obscenarumque imagines effingi, sacri vetant Canones, *de-lerique, vel ad honestatem reconcinari jubet Concilium Mediolanense V. p. 1. tit. de his qua ad sacramentalia, &c.* Statutaque Syno-dalia Ecclesie Bisuntinæ, sicut & Statuta Car-dinalis Grimaldi, Aquesis Archiepiscopi, & Rituale Bituricense anni 1666. eos absolvi vetant, qui ejusmodi imagines apud se reti-nent, nec delere, vel ad honestam formam reconcinare volunt; sicut & eos qui tales imagines effingunt, aut vendunt.

CAPUT IX.

Verba impudica, seu turpia proferre, obscenas cantilenas canere, vel libenter audire, utplurimum est peccatum mortale contra sextum præceptum, vel propter affectum minus castum, vel propter periculum turpium cogitationum, vel propter scandalum.

68 Propter affectum quidem minus castum. Quia ex abundantia cordis os loquitur; ex turpiloquio proinde libenter prolato, proferens arguitur de affectu minus casto. Quia, ut Hesselius ait in explicatione hujus præcepti, manifestum est verba venerea, causâ recreationis prolata, significare quod homo turpibus delectatur, & ad hoc proferri, ut alii similiter oblectentur. Confer ea quæ S. Clemens Alexandrinus dicit infra num. 71.

69 Nec à Confessariis recipienda est excusatio satis frequens eorum, qui verba ejusmodi proferre se dicunt absque ulla cogitatione mala. Cum ut minus id cogitent quod dicunt; aliquid ergo malum seu turpe cogitant. Deinde verba infamia non assumerent pro materia recreationis & risus, si à rebus infamibus, per ea significatis, abhorrent, uti abhorrent debent. Denique signum satis evidens est, quod for-dibus illis delectentur, eo ipso quo de ipsis libenter loquuntur, & in colloquio de illis jucundantur, etiam nullam habeant voluntatem aliquid ejusmodi faciendi. Neque enim voluntas ista requiritur, ut anima coram Deo rea sit gravis peccati, ut constat ex dictis de gravitate peccati delectationis morosa.

70 Præterea turpiloquium illud utplurimum grave peccatum est propter periculum turpium cogitationum, quas verba turpia excitare nata sunt tam in animo proferentis, quam libenter audientis. Et hinc utplurimum etiam grave peccatum est propter scandalum: scriptum est enim: *Corrumpunt mores bonos colloquia prava.* I. Cor. 15. Et declaratur hæc ratio, quia verba turpia proximo sunt utplurimum occasio turpium cogitationum. Vel enim audientes, omnes impudici sunt, vel aliqui ex ipsis pudici? Si omnes impudici, turpiloquium erit ipsis causa multorum peccatorum: quia ex eo facillimè ipsi deveniunt in cogitationes & delectationes venereas, occasioneque accipiunt turpiloquium continuandi. Si aliqui ex audientibus sint pudici, ex auditu turpiloquio magis ferietur imaginatio ipsorum, quam impu-

Tom. II.

dicorum, ita ut non solum tunc, sed & diu post diabolus non raro illius occasione vexet illos per turpes cogitationes, per quas aliqui ex ipsis forsitan amissuri sunt gratiam Dei. Constat enim, non paucas animas timoratas pluribus annis diu valde tentatas vexatasque fuisse per ejusmodi cogitationes, occasione auditorum verborum turpium excitatas, seu etiam occasione verborum æquivocorum, quæ frequenter magis periculosa sunt, quam aperte turpia: quod enim facilius recipiuntur, eò periculosiora sunt. Facilius verò ab animabus nondum omninò corruptis audiuntur verba turpia, dum teguntur velo aliquo, ipsorum infamiam tegente; dumque ejusmodi verba placent, ob eam quam non raro continent subtilitatem, curiositatem provocant ad considerandam ipsorum significationem.

Videri potest S. Clemens Alexandrinus l. 71
2. Pædagogi c. 4. ubi dicit de causis ve-
hementer invehitur in turpiloquium. Et c. 5.
graviter monet, quod dum aliquis turpia pro-
fert, oportet quoque ipsum subrisum doceri &
castigari; & si ob turpes res excitatus fuerit,
erubescere potius videri, quam subridere: ne
videamur per consensum collatari. Capite ve-
rò 6. à turpiloquio (inquit) & nos omninò
abstinere oportet, & eis qui illo utuntur os ob-
struere, & aspectu severiore, & vultus aver-
sione, & subsannatione, & sæpe etiam asperiori
oratione. Quæ enim (inquit Christus Matth. 15.)
ex ore exeunt, conquinant hominem. Profanum,
inimicantem, & petulantem eum offen-
dunt (nota pro confirmatione ejus quod dixi
num. 68.) non modestum, honestum & tempe-
rantem.

CAPUT X.

*Chorearum & saltationum frequentatio adeò pe-
riculosa est, ut sine peccato raro vel nunquam
fiat.*

72 Ita S. Carolus Borromæus in tract. adversus
I choreas, & S. Franciscus Salesius Introd.
ad vit. devot. c. 33. post SS. Patres Chryso-
stomum homil. 49. in Matth. Ephrem Syrum
homil. cujus titulus est, *Christianos à ludicris
rebus abstinere oportere.* Ambrosium l. 3. de
virginib. c. 5. &c. Ne autem in æquivoco hæ-
reamus, de choreis loquimur, prout vulgò
fiunt, in quibus puellæ cum juvenibus, prælu-
dente instrumento, per intervalla saltant,
colloquiisque, osculis, amplexibus, &c. se ob-
lectant. Earum frequentationem dicimus esse
periculosam, quod multorum peccatorum oc-
casiones satis propinquas & incentiva exhibeat,
quod ad excitandas & fovendas pravas cupiditates & venereas delectationes sit vehementer
opportuna, quod ad pompas pertineat, quas in
baptismo ejuravimus, ut S. Ephrem testatur loco
citato, sicut & Tertullianus, Cyprianus, Minut.
Felix, Salvianus, quod per frequentationem
illam vigilantia christiana, spiritus orationis,
compunctionis & penitentia extinguitur;
quod per eandem vanitates & infania, chri-

stiana innocentiae corruptrices, per oculos, aures, & nimiam cum altero sexu familiaritatem, in animum immittantur, prout infelix experientia docet.

- 73 In illa ergo frequentatione facillimè, frequentissimèque peccatur mortaliter, si non opere, saltem complacentiâ, delectatione, datâque aliis peccandi occasione. Enimverò si vera sunt oracula Sanctorum quòd frequens cum feminis conversatio, sine necessitate, & causa legitima, admodum periculosa sit. Si Author libri de singularit. Cleric. inter Opeta Cypriani, *mentior (inquit) si non videmus exinde interitus plurimorum. Quanti & quales Episcopi, & Clerici, simul & Laici, post confessionum (quibus generosè coram Tyrannis Christum professi erant) victoriarumque calcata certamina, post magnalia, & signa, vel mirabilia usquequaque monstrata, noscuntur cum his omnibus naufragasse, cum volunt in mari fragili navigare, id est in carne fragili familiarius cum personis alterius sexus conversari, &c.* Plenus est liber iste sententis ejusmodi. Si etiam Sancti clamant, tam periculosa esse praelia castitatis, tam frequentes pugnas, tam raram victoriam, ut etiam pietate atateque provecti, opumque & bonorum terrenorum ac mundi contemptores hinc cespitent; *quid faciunt illi (prosequitur laudatus Author) qui ex utroque latere gladius incumbentibus non cunctantur incumbere? Quid (inquam) non timendum de cespitatione hominum, qui vanitate, inique & mundi amore pleni, in ipso ætatis ætate, cum junioribus personis alterius sexus, ad lasciviam incitamento voce, veste, gestu, visu, & blandiloquentia compositis, familiariter conversantur, corridentes, nugantes, manus contrectantes, osculantes, amplexantes, choreas ducentes, &c. Nonne scriptum est: Qui amat periculum, in illi peribit. Et cum saltatitice ne assiduis sis, nec audiam eam, ne fortè pereas in efficacia illius?*
- 74 Nec infonem quis se putet, quòd fortè motus impuros in se non sentit, tum quia presumptuosum est propterea in se fidere. Tum quia nescit quid fiat in comparte, quid in aspectantibus, cæterisque choreizantibus, quorum choreizationem facto suo fovet, fovendoque ad eandem peccatorum occasiones frequentandas allicit.
- 75 Accedit quòd si gratiâ Dei steterit, ubi alii ceciderunt; timere debet ne tandem corruat. Quia castitas donum Dei est: à gratia proinde Dei dependens, quam Deus subtrahere solet in pericula ultrò se conjicientibus. Ne igitur in præterita castitate confidas, (inquit Hieronymus ad Nepotian.) *nec sanctior Davide, nec Sampson fortior, nec Salomone potes esse sapientior: Vt quosdam (ait Climacus) cum mulieribus cibum una sumere, ac degere continuo, nec unquam cogitatione pulsari: qui tamen hæc fiducia decepti, ac negligentiores facti, cum in cellula sua pacem atque securitatem*

esse putassent, continuo in precipitum precipitati sunt. Plerumque utique dormitare se fingit diabolus, ut incautos deinde gravius decipiat.

Accedit item, quòd in choreis, ut Tertullianus loquitur, *propter mutuum videre & videri, omnes pompa proferuntur, atque in luxuria negotiatur.*

Ne igitur dicas, choreas non esse malas in se. Quia equidem mala sunt ratione concurrentium (ut loquitur Alexander de Ales p. 4. q. 48.) *quæ sunt exortatio ad lasciviam, provocatio ad libidinem, impedimentum cultus Dei. Et quia viri sapientes oblectant, choreas ob fragilitatem, & natura corruptionem, difficilè sine diversis peccatis agitari (verba sunt Gerlonis p. 4. Oper. in ferm. Dom. 3. Advent.) & omnia peccata cadere & concurrere in choreis.*

Et quid de choreis S. Antoninus? *Mulier 78 (inquit 2. p. tit. 6. c. 6. §. 3.) secundum Originem est arma diaboli. Aliquando diabolus bellat cum homine per aspectum mulierum; aliquando per auditum vocis mulierum; aliquando per tactum; sed in choreis per omnes istos modos bellat cum homine. Nam ibi videntur taliter cum suis ornatus; ibi audiuntur in suis cantibus, & cachinnis, & locutionibus, & manu tanguntur: & ideo ibi diabolus fortiter pugnat, & vincit. Non mirum si choreizantes sunt inimici Dei, cum faciant contra omnia mandata Dei, & Sacramenta. Nam contra baptismum militat: quia cum in baptismo promiserint per Patrum renuntiare diabolo, & pompis ejus, per choreas promissionem frangunt, sequentes diabolum, pompam, & opera ejus. Contra Sacramentum Confirmationis: quia cum in ipso susceperint signum crucis, ipsi sibi imponunt in capite signum diaboli, ornamentum scilicet varium diabolicè instigatione. Contra Sacramentum Ordinis (si Clerici sint) quia cum ordinentur Clerici ad cavendum Officium, & verba Dei, præcipue in festis, ad consolatioem spirituales populi, ipsi efficiunt in Ecclesia diaboli, quæ est locus vanitatis, cantando cantilenas, ubi sunt verba diaboli vana, & turpia, per quæ avertunt plurimos à Vesperis & prædicationibus. Contra Sacramentum Mariæ, quia multa mala desideria concipiuntur contra fidem datam inter conjugatos. Contra Sacramentum Paenitentiae, quia totam contritionem & compunctioem evacuant in hujusmodi vanitatibus, quam sibi in Quadragesima acquisierunt. Contra Sacramentum Eucharistiæ, quia cum susceperint Christum in Communione Paschali, ipsum ejiciunt extra civitatem animæ, ad crucifigendum ipsam in sua conversatione mundana. Contra tandem Sacramentum Extreme Unctionis, quia pedes, qui uncti sunt oleo sancto (quoad illos qui illud receperunt, unde quasi consecrati sunt Deo) eos movent ad offensam Dei. Non solam autem choreizantes efficiuntur inimici Dei, sed & omnium Sanctorum: nam in festis omnium Sanctorum em exercent,*

Et quando festum est solemnius, tanto magis his vacanti. Nullum ergo Sanctorum intercessorem habere poterunt in futuro iudicio, cum omnes offenderint. Unde S. Gregorius in 4. Dialog. narrat, B. Virginem dixisse alicui puella, quod si vellet suis virginibus associari, abstinere deinceps à levitate chorearum.

79 Non mirum ergo quòd S. Ephrem affirmet à serpente magistro edoctas esse choreas; quòdque S. Carolus approbet hanc choreæ descriptionem: Est circulus, cuius centrum est diabolus, & circumferentia Angeli ejus; quòd etiam Concilia, Laodicenum, Toletanum III. Constantinopolitanum VI. Rhotomagense, Turonense, Mediolanense, &c. choreas prorsus improbant, & Episcopi suis in Diocesisibus eas interdiciunt, ut Maximilianus Episcopus Leodiensis, Antonius Triest Episcopus Gandavensis, Alphonsus de Berghes Archiepiscopus Mechliniensis. Quos novissimè anno 1697. imitati sunt Humbertus Successor ipsius, Reginaldus Episcopus Ruremondensis, Ferdinandus Episcopus Antuerpiensis, Guilielmus Episcopus Brugensis, Philippus Erardus Episcopus Gandensis, & Martinus Steyartius Vicarius Apostolicus Sylveducensis.

CAPUT XI.

Malitia osculorum, amplexuum & tactuum venereorum.

80 **R**ectè Concilium Colonienſe anni 1536. in explicatione sexti præcepti observat, quòd dum Christus animi libidinem ac concupiscentiam tam serio prohibet, simul quoque prohibet quæcumque eam vel excitant, vel nutriunt, qualia sunt verba impudica, lasciva historia, spurca cantilena, imagines indecoræ; deinde, oscula, tactus, amplexus, cogitationes, & earum occasiones studiosè quaeritas, &c.

81 Ac de osculis quidem, &c. S. Antoninus p. 2. tit. 5. c. 1. §. 9. Sextus (inquit) gradus luxuria est libidinosus conrectatio, quæ fit per oscula, amplexus, contactus manuum vel aliarum partium corporis. Hanc Apostolus nominat turpitudinem, cum ait: „ Omnis fornicatio, aut immunditia, aut turpitudine non nominetur in vobis. „ Ubi Glossa: turpitudine, ut in osculis, amplexibus, & hujusmodi omnia talia sunt mortalia, quando fiunt ex libidine extra matrimonium. Enimverò uti S. Thomas arguit 2. 2. q. 154. a. 4. in arg. Sed contra, minus est aspectus libidinosus, quam tactus, amplexus, vel osculum. Sed aspectus libidinosus est peccatum mortale... Ergo multò magis osculum libidinosum. Et in corp. Aliquid dicitur peccatum mortale duplietè: uno modo secundum speciem suam, & hoc modo osculum, amplexus vel tactus secundum suam rationem non nominantur peccatum mortale: possunt enim hac absque libidine fieri, vel propter consuetudinem patriæ, vel propter aliquam necessitatem, aut rationabilem causam. De more enim est (prosequitur S. Antoninus ubi supra) in aliquibus locis, ut non solum viri viros, sed etiam viri

Tom. II.

mulieres, præcipue consanguineas suas, cum de novo adveniunt, vel visitant, amplectentur, & manus mutuo contingant, & osculentur; sicut & Jacob Patriarcha osculatus est Rachelem adolescentulam amore casto, ut consanguineam. Sed & necessitas quandoque compellit & tangere totum corpus, & etiam secretiora natura, ut medicus infirmam in tali parte. Talia non sunt peccata de se, quamvis possit supervenire tentatio, & mala intentio, sed hoc erit per accidens.

Revertamur ad textum S. Thomæ: *Alio modo* (inquit) dicitur aliquid esse peccatum mortale ex causa sua; sicut ille qui dat elemosynam, ut inducat aliquem in heresim, mortaliter peccat propter intentionem corruptam. At verò dictum est supra, quòd consensus in delectationem peccati mortalis est peccatum mortale, & non solum consensus in actum. Et idè cum fornicatio sit peccatum mortale... consequens est quòd consensus in delectationem talis peccati, seu alterius actus luxuriosi, sit peccatum mortale, & non solum consensus in actum. Et idè cum oscula & amplexus hujusmodi, propter delectationem hujusmodi fiunt, consequens est quòd sint peccata mortalia. Et sic solum sunt libidinosà. Unde hujusmodi secundum quòd libidinosà sunt, sunt peccata mortalia.

Et qui permittit hæc sibi fieri ab eo quem astimat ad hoc moveri amore libidinoso, mortaliter peccat (ait S. Antoninus) quia facientem & consentientem par pena constringit, ut dicitur in can. notum 2. q. 1. Et postea ex Ulrico concludit, quòd ista esse mortalia, tenendum est omnino, non tamquam opinio de qua aliter sentire liceat, sed tamquam veritas ad fidem pertinens, sicut omnia quæ pertinent ad bonos mores. Et qui pertinaciter assereret contrarium, esset hæreticus: quia est contra Scripturam à Sanctis expositam. Quod valde notandum, ut videant (ait Illustrissimus D. Genetus in Th. Mor. Gratianopolit. to. 6. tr. 7. cap. 2. n. 8.) in quæ præcipua labantur, qui passim, in materia mortum, à Canonum & sanctorum Patrum dictis, nescio quibus ratiunculis nixi, temerè discedunt, docentes doctrinas hominum, & mandata hominum. Qualis est doctrina Patris Gobat de Sacram. tr. 10. casu 17. n. 672. excusantis à mortali oscula, amplexus & tactus inter sponsos de futuro, qui in ipsis non sponsis forent mortales; approbantis quoque, seu permittentis Confessario sequi in praxi sententiam Sanchezii aientis, oscula, amplexus & tactus, factos ob delectationem veneream, in ipsis non esse mortales.

Disputant tamen Authores quidnam intelligatur per osculum venereum, seu libidinosum? Aliqui intelligunt osculum habitum ob delectationem concubitus cogitati cum persona alterius sexus. Alii libidinosum censent omne osculum personæ alterius sexus ob delectationem carnalem & sensibilem, quæ oritur ex contactu personæ alterius sexus qua-